

עין משפט
נר מצוה

קפד א מיי פֿיי מהל' מבינה ה' א ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין פפ טו"ע ח"מ ס' רה עט"ף א וביד אלהם עוד געטען ד' קפד:]

קפד ב ג מיי פֿיי מהל' אשות הלכה א ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין מח טו"ע אה"ע ס' מב סעף א:

קפו ד מיי פֿיי מהל' מבינה הלכה ו סמג עשין פפ טו"ע ח"מ ס' רה סעף ט:

מוסף תוספות

א. דלא עירפא בטול מודעא מאונס המכר עצמו דאמרין דאגב אונסא דרזוי גמר ומקינ גי' אגב אונסא דרזוי גמר ומכסלו לא למודעא. ר"ג, ועיין יד רמב. א. חול' ה"רן (גיטין דף י. נדפי ה"ר"ף) וכתב (הרמב"ם) זיל שיאמרו לו העדים קודם כתיבת הגט, אמור בפנינו שכל דברים שמסרת, שגורמין שתיקומרו אותן הדברים לבטל גט, הרי הן בטלין (נכסין.). לפי שאלו לא אמר אלא שהוא מבטל המודעה הירעין לא ביטל מודעת הביטול, אלא שפארעטע ביטל גי' מודעת הביטול שפארעטע מודעא על ביטול הביטול, ואין לדבר סוף, ולפיכך תיקן שיאמר כל הדברים שגורמין. א. פי' כלומר ולא אמרן אלא דלא יהיב להו זוזי דאמרין "המכרע מצות מידו ליד האשה לא יקרא מדינה של גירושם". ר"י מינש. ד. כלומר שלא עיין בהם אי טב או לא בדאמרינן אסור להוצות מצות כנגד נר חנוכה. ר"י מינש. ועיין מטיבא. א. ומבאילא היו כל בעיליותיו ונות. מו' מנחות א. א. מדי דהוה אאונסיס קטנים ופסולים. מו' ה"ל"ס כתובות יט: מו' ומורים שהוא שטר גמור דהא תלייהו וובין זביניה זבני וכו', ואמנה נמי וכו' הואיל והם מורים שהשטר נכתב כיון מודעת הלוהה. כס.

רבינו גרשום

והני מילי בשדה סתם. כלומר שאם כופרנו בפרוש שמכור לו שדה שלו משום הכי גמר ומקינ ליה שדה שיתן לו שדה פחותה שלו. אבל אי אמר שדה זו מכור לי בפרוש אגב אונסיה אזיל רעא גמר ומקינ ליה: דלא ארצי זוזי. שלא רצה לברוק המעות אם טובות הן אם לאו משמע דמחמת כעס לא מעיין ולא גמר ומקינ אבל ארצי זוזי וביניה זבני: אבל הוה לי לאישתמוט. מביה בשום ענין ומכר זביניה זבני: ותליה. שאנסו האשה שתתקדש לו: התניח דקדיש בכספא. דהיינו קדושין דרבנן משום הכי מצי לאפקיעי רבנן מדרבנן. אבל קדיש בביאה בעל כרחיה. ב. דביאה היינו קדושי דאורייתא והיא בעולת בעל מאי איכא למימר: אמר ליה. אמי היה לא הוויין קדושיה קדושין משום דשרייה רבנן למאן דקדיש בביאה לבעולתו בעילת זנות דחוצפא קא עבדי הואיל דתקינו קדושי כספא מצי לאפקיעי קדושי ביאה: אכיניא. על אותו עץ שכן נקרא שמו עד דובין ליה קרקע שלו: אמודעא דבעל כרחו. זבין: ואשכחיה דהו שטר מכירה שחתם עליו שמכרו: דהכי קאמר אי לאו דחתם אמודעא מאי דחתם אאשקלתא שפיר

והיכא דנטל מודעא בשעת זבני מהני ציטול דאגב אונסיה גמר ומבטל^א כדאמרין בפ' האומר משקלי (ערכין דף כא:) ובקונט' הציאה לעיל ואפילו אמר בשעת מודעא כל מה שאבטל לא יהא ציטול אינו כלום דמ"מ לבסוף כשמבטל כל מה שאמר קודם לכן^ב יהא מצוטל דאגב אונס' גמר ומבטל אבל במתנה אי ידעינן באונסיה לא מהני ציטול ולא גמר ומבטל ומיהו אי לא ידעינן באונסיה ומבטל מודעא מדעתו נראה שצטולו ציטול ולכן כתבינן בשטרי מתנה ציטול מודעי:

אב"ל שדה זו **א**.א. והא דאמרי נהרדעי לעיל (דף מ). כל מודעא דלא כתב בה **א** אלא ידענא ציה באונסין דפלוני לאו מודעא היא לא משכחת אליבא דרבא לעיל אלא כי ההוא מעשה דפרדיסא דבסתם שדה לא מהניא מודעא ובשדה זו לא נרין מודעא אלא לדידהא אונסיה: **ואפ"י** בשדה זו **א**א אמרינן **א**אא **ד**אא **ארצי** זוזי. לפי הספרים דגרסי לא ארצי ליה^א משמע דעבי למימר דכי אמרי עדים בפנינו מנה לו היו זבני **אפ"י** בשדה זו וכי קאמר רבא דלא היו זבני היינו כי אמרו בפנינו הודה לו שלא ראו נתינת המעות וא"כ משמע דבשדה סתם אפילו כי אמרו בפנינו הודה שלא ראו נתינת המעות היו זבני ואין נראה דבהודאה לא שייך לחלק בין שדה סתם לשדה זו דבמריייהו שייך למימר אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמרי' לשחזור ע"כ נראה

דגרסינן ולא ארצי זוזי^א ולא גרסינן ליה וכן פירש בקונטרס: **רבינא** דקדיש **בכספא**. הכא לא קאמר כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש וכן פירש בית שמאי (יבמות דף ק). ושם ד"ה לפיכך) גבי עובדא דנרש דקדשה כשהיא קטנה וגדלה ואתא איניש אחרינא וחתפה מיניה כדאמר ברס כתובות (דף ג. ושם ד"ה תינה) ובהשולח (גיטין דף לג. ושם) משום דהכא ובפ' בית שמאי לא קדש אדעתא דרבנן כדקאמר הוא עשה שלא כהוגן וזרין לומר דסבר הכא דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה כיון דאפקעיניהו רבנן לקדושין מיניה ואע"ג דלא קדש אדעתם והכי פירושא בשלמא דקדיש בכספא מנא רבנן להפקיר הכסף ולתת במתנה לאשה^א אלא דקדיש בציאה אע"ג דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה היינו היכא דליכא עבירה כגון (יבמות פט.) ההוא גריווא דהדר לטיבלא אבל בציאה וכי יעשו חכמים בציאות עבירה ומשני אין ודאי דשוויה בציאתו בציאת זנות ובההיא דכתובות (שס) ובהשולח (שס) לכאורה פליגי אהך דשמעתינן דלאיטריך למימר טעמא דאדעתא דרבנן מקדש משמע דאי לאו דאדעתא דרבנן מקדש לא היה כח צידם להפקיע הקדושין ומיהו נראה דלא פליגי ואיטריך טעמא דאדעתא דרבנן מקדש משום דהתם כיון דקדושין נעשו כהוגן לא היה כח לחכמים להפקיעם אי לאו משום דאדעתא דרבנן מקדש: **ב' קריש"ש** בביאה **מאי איבא דמימר**. מימה לרשב"א דקדיש בציאה בלא הפקעה לא להוו קדושין דהוי תליוהו ויהיב דכנגד גופיה שקניו לו אינו נותן לה כלום ודוחק לומר לפי שיש לה הנאת ביהא ועוד דאם כן הא דאמר אממר תליוה וקדיש קדושי קדושין לא היו אלא דקדיש בכסף או בציאה אבל בשטר לא דהוי כמו תליוהו ויהיב וי"ל דכנגד גופיה שקניו לו מתחייב לה שאר כסות ועונה ואע"ג דפרי' לעיל גבי גט דלא חשיב זבני מה שהבעל נפטר משאר כסות ועונה ה"מ גבי בעל שהיה נותנס בריון ולא היה מגרשה: **אמר** רב הונא מאן דחתים **אמודעא שפיר** חתים. הא דרב הונא פליגא אדרכא דאמר (לעיל מ:.) דלא כתבינן מודעא אזבני:

אמר רב נחמן **עדים** שאמרו **אמנה** היו דברינו **אין** נאמנין. על כרחך באין כתב ידם יואל ממקום אחר איירי דאי יואל ממקום אחר פשיטא דהכי פריך בפ' שני דכתובות (דף יט. ושם: ד"ה אמר) גבי האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דקאמר מאן אי דקאמרי עדים אי כתב ידן יואל ממקום אחר פשיטא ועוד דמר בר רב אשי דקאמר אמנה היו דברינו אינו נאמן משום דלא ניתן ליכתב וא"כ כתב ידן יואל ממקום אחר אפי' ניתן ליכתב אינו נאמן וקשה דאמאי לא מסימינ

במיגו דאי בעו אמרי אין זה כתב ידינו^א דהא רב נחמן גופיה אית ליה מיגו דאמר רב נחמן דמיגו הוא מיגו דאי בעי אמר מוויף הוא וכ"ש עדים דאלימני לאורועי שטרא דהכי אמר בהדיא בפרק מי שמת (לקמן דף קנד. ושם) ומי' ר"י דהיינו טעמא דמודעא ואמנה לר"י הואיל ואמר שהשטר נכתב ונמסר כהלכתי' שוב לא אמי על פה ומרע לשטרא אפילו במיגו ודמי נמי למחרין ומנגידין הואיל ואמרו שחתמו על השטר כדיו ומלאורייתא עדים החתומין על השטר נעשה כמחקרה עדותן

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

בשדה ססס. שהכריחוהו למכור אחת משדותיו והוא צירר מעצמו ומכר את זאת דכיון דמדעתו צירר רעה שבהן צירר **א** שאינו חושש בה כל כך וגמר ומקינ: **בשדה** **ו**. הכריחוהו למכור שדה זו ואותה מכר: **דלא ארצי** זוזי. לא מנה המעות גילה דעתו דבעל כרחו מקבל:

ואפי' בשדה זו ולא ארצי זוזי לא אמרין דלא היו זבני אלא דלא הוה ליה להאי לאישתמוטי מן התולה **י** בשום דיחוי שבעולם כגון המתן לי עד למחר או עד שתבוא אשתי או שום דיחוי שיכול לעשות בו האנס: **והלכתיא בזולתו הוו זביניה זבני ואפי' בשדה** **ו**. ולא ארצי זוזי ולא הוה ליה לאישתמוטי דהוי אונס גמור וכגון דאמר ר'נחא אני: **דאא אשה**. כשמכריחה אדם לקבל קדושי ולהתקדש לו: **כשדה** **זו דיא**. שאינו חפץ כי אם בה: **ואמר** **א** **אמימר**. כלומר קיימא לו הין: **פלוני וקדיש**. קבלה קדושין קדושה קדושין דדמי לזבני שמוכרת עצמה לזה: **מר בר רב אשי** **אמר**. במכר מודינא דהוו זבני אבל גבי אשה תקון רבנן דלא ליהוו קדושין דהוא עשה שלא כהוגן שהכריחה לפיכך נעשה עמו שלא כהוגן שלא כדין דאע"ג דמן התורה ליהוו קדושין רבנן עקריניהו והפקירו אותן ועשו מעות מתנה ובמקום אחר^א מפרש דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש כדת משה וישראל ורבנן אמור לא ליהוו קדושין נמלא שלא קדשה זה שהרי צדעת חכמים מלה והם אינם חפצים בקדושין

הללו: **סינה קדיש** **בכספא**. יכולין חכמים להפקיע הקדושין דהפקר צ"ד הפקר גבי ממונ וכאלו קדשה בגזל ובחנם דמיא דלא הוו קדושין אבל קדיש בציאה שנסה מעשה בגופה היאך יאמרו חכמים שלא מתנה בציאה הרי בעל כרחנו בציאה היא: **ואית דמפרש סינה קדיש** **בכספא**. דקדושי כסף דרבנן הם אמרו והם אמרו וקידושין דדבריהן יכולין לעקור אבל קדיש בציאה דהוו קידושי דאורייתא מאי איכא למימר. וטעות הוא צידס דמגוריה שוה ילפינן לקדושי כסף במתכת קדושין (דף ג.) וגם לכל דבר אחקוש הוויות להדדי ואמרינן בכריתות (דף ה.) אל תהי גזירה שוה קלה צעינך שחרי נותר אחד מגופי תורה ולא למדה הכתוב אלא בגזירה שוה ועוד מאי האי דקמהדר ליה שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות הא כיון דמדאורייתא היא היאך יכולין לעשות בציאות זנות אלא כיון דאדעתא דרבנן מקדש לא היו קידושין דאמרי רבנן לא ליהוו קידושין ומתוך כך **א** נמצאת מעמנה בעילת זנות: **עבי**. גברא אלמא הוי: **פלי** **נפפי**. באילן ששמו כינרא למכור לו שדה. ל"א מלה אותו בשביל היכנרא שימכרנו לו: **וזבין**. כלומר וכן עשה שמכרה לו: **חסס רבה** **בר** **רז** **חנה**.

ועד אחר עמו אמודעא שמכר פפי קודם שנכתב שטר המכירה: **ואאשקלתא**. וגם על שטר המכירה חתם: **מאן דחסס אמודעא** **שפיר חסס**. דאע"ג דתליוהו וזבין זביניה זבני הני מילי היכא דלא מפר מודעא אבל המודעא שכתב בה מצטל המכירה: **ומאן דחסס אאשקלתא שפיר חסס**. דתליוהו וזבין זביניה זבני וכדמסיק לקמיה: **רב הונא לטעמיה** **כו'**. מהכא שמעינן דכתבינן מודעא אזבני אפילו בתליוהו וזבין ודלא כרבא דאמר לעיל (דף מ:.) לא כתבינן מודעא אזבני כדפרשית בפירקין לעיל [שם] אלא היכא דאינם כמעשה דפרדיסא והכא חוינן עובדא אפי' בתליוהו וזבין דכתבי מודעא וי"ג נראין הדברים שחרי פסקותיו של רבא לא עמדו מאי דמסיק לעיל בתליוהו וזבין **א** [לא אמרן אלא בשדה סתם] שאחר פסק שלו אמר **א** לא כתבינן מודעא אזבני כדפרשי' לעיל [מ:]: **איני**. כלומר היאך בטלה מודעא שחתם בה רבה בר בר חנה את האשקלתא שחתם הוא עצמו בה: **והא** **אמר** **רב** **נחמן** **כו'**. והכא נמי רבה בר בר חנה קממסיד עכשיו על האשקלתא מודעא היו דברינו ואמאי נאמן: **עדים**. החתומין בשטר: **ואמרו** **אמנה** **היו** **דברינו**. לא הלוהו כלום אלא כתבנו לו ולכשיטריך ליוה צו והאמינו ליה למלוה שלא יוציא עליו שטר מלוה זו לגבות הימנו אא"כ ליוה לו חוה שעמד לו נכסיו מעכשיו אם ליוה אפי' לאחר זמן דלאו מוקדם הוה לטרוף שלא כדין: **אין**

הלווה אלא נדר לו להלוותו והאמין לו הלוה למלוה שיקיים דיבורו ואמר לנו כתבו לו שטר שלוויתו ממנו ונדרנו מנה אבל אנו לא ראינו ההלוואה והלוה טוען לא הלוונו שוב. אינן נאמנים דודאי לא הוו משווין נפשיהו רשיעי דחתמי שטרא אי לא חזו ההלוואה:

מסורת הש"ס

א) כתובות ג. יבמות 5: ק. גיטין לג. מ"ג. ב) [לעיל מו: ישינן]. ג) כתובות יט, ד) יבמות 5: וטות: ה) שם,

הגהות הב"ח

א) נבי' דלא הוה ליה לאשתמוטי: ב) שם בשדה זו דימא (ואמר אמירת) תא"מ וי"ב גי' רש"ס והר"ל"ס ואמר מר: ג) רשב"ם ד"ה בשדה וכו' רעה שבהן צירר גלי דעתיה שאינו חושש: ד) ד"ה ואפי' בשדה וכו' מן התולה אותו בשום דיחוי שבעולם וכו' שזיל להשתנות זו: ה) ד"ה ואמר מר כלומר אמרן: ו) ד"ה ואית דמפרש וכו' תמול כך נעשית מעמנה בעילת זנות: ז) ד"ה רב הונא וכו' בתליוהו וזבין שאחר פסק שלו אמר כתבינן כו"ל ומית לא נמקס: ח) רוב' ד"ה אבל וכו' דלא כתב זה אנו דעינן ציה באונסיה דפלוני:

מוסף רש"י

ואפקעיניהו לקידושיה מיניה. דכל דמקדש תולה בשעת חתמים הוא, דהא כדת משה וישראל קאמרינן ורבנן אמרי לא יתייהו קידושין (יבמות ק). תינה דקדיש בכספא. איכא למימר דאפקעיניהו קידושין ושוו מעות מתנה, דהפקר ציד' הפקר (שם). קדיש בביאה. דקדיל' בקדושין (ד:.) מצי יתא א"ש אשה ובעלה דאשה מתקדשת נמי בביאה, מאי איכא למימר. מאי אפקעתא איכא למימר כהאי ביהא (גיטין ג.). מאי הפקר ציד' איכא למימר, שויהו רבנן ובעילתו בעילת זנות. דאשקלתא מלה (שם) דאפקעו שם קדושין מינה, ויש סתם כח לה שחרי כשקדש על מתא חוק דתם קדיש. כך אמי מפרש בכל מקום נאמן, ומבטוין בעלמא כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, קדושי כסף דרבנן, דלא כמיב כהדא אלא גמרינן קיוה קיוה משנה עמיקין, והיינו דקפירן מינה קדיש בכספא קדיש בביאה דמיב כהדא כי יתא א"ש אשה ובעלה מאי איכא למימר, היאך יכל לעקור דבר מן התורה, ומשני שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות של כל מקדש בציאה, דאמר התם (קדושין יב:) רב מנדיא אמאן דמקדש בביאה משום פליגא, ומשבותי קשות יש דברה, דהא דר"ש גופא מפרש שבעת קדושין תלה רב מנדיא אמאן דמקדש בביאה, קידושין מיא לא בטיל, אלא הא הא דאורייתא ודא דרבנן כה לנטל והא דלית דרבנן כה לנטל מפני שבעת קדושין תלה דעתם לקדש כדת הסהיטו חכמים בישראל (גיטין ג.). דבריו שאמרו אמנה היה דברינו כגון שטר שכתוב בו פלוני לזה מפלו מנה וחתומין עליו העידים אם אמרו העידים בפנינו לא

רבינו גרשום (המשך)

אאשקלתא והאמר רב נחמן עדים שאמרו אמנה היה דברינו כגון שטר שכתוב בו פלוני לזה מפלו מנה וחתומין עליו העידים אם אמרו העידים בפנינו לא

^[1] ע"י צביהס"ס נאן דכ"ה תינה